

Douglas Jackson

Zwaard van Rome

Karakter Uitgevers B.V.

I

Het zuiden van Gallia, mei 68 n.Chr.

Ze had haar kind willen beschermen, zoveel was duidelijk. Het handje, waarvan de vingers in de verstikkende hitte al blauw werden, stak met de palm naar boven nog net onder de rand van de armoe-dige grijze mantel uit die haar lichaam bedekte. Het ravenzwarte haar wapperde in de zachte bries en glansde nog waar het niet was samengeklit in het bloed en de hersenbrij uit de afschuwelijke hoofd-wond. Gaius Valerius Verrens was blij dat hij het gezicht van de moeder niet kon zien. Hij keek naar de kraaien en buizerds die rond-cirkelden in een onwaarschijnlijk blauwe lucht en geërgerd krijsten omdat hun feestmaal werd verstoord. Een vreemd treurlied voor de doden. Met tegenzin hees hij zijn vermoeide lijf weer op de grote ruïn en blikte over de doden die her en der als hoopjes gestrande maden tussen de half volgroeide maïsplanten lagen, op de akker tus-sen het bos en de olijfgaard.

‘Ze moeten zich in het bos hebben verscholen.’ Hij fronste. ‘Maar ze werden ontdekt en uit het bos gejaagd, en toen ze probeerden te vluchten zijn ze vertrapt.’

‘Wat maakt het uit?’ Het klonk even hooghartig als ongeduldig. ‘Een paar barbaarse boeren. Meer niet. We verdoen onze tijd.’

Valerius keek peinzend naar zijn metgezel. Het ergerde hem dat Marcus Salvius Otho zo op iemands zenuwen kon werken, maar dat je eigenlijk geen hekel aan hem kon hebben. Hij was maar een paar jaar ouder en net als hij van senatoriale rang, maar hij bleef hem be-handelen alsof hij een onervaren tribuun op zijn eerste veldtocht was. Otho, een rijk man op een rijkeluispaard, had donker krullend haar en een gezicht dat nooit honger had gekend. De wenkbrauwen lagen als dikke bogen boven de glanzende, haast vrouwelijke ogen, gevoelige ogen die de op een scheepsram gelijkende neus en de grenzeloze

eigendunk enigszins verzachtten. Hun escorte, een groep bereden boogschutters van de Vascones, een wilde stam uit de bergen in het noordoosten van Hispania, liet hun paarden vlakbij, in de schaduw van enkele olijfbomen, uitrusten. Na hun vertrek uit Carthago Nova waren ze achttien dagen niet uit het zadel geweest, en de laatste dagen hadden ze door een landschap gereden waar een mislukte opstand verwoesting en angst had gezaaid. Hun gezichten waren scherp getekend door honger en uitputting. Valerius praatte zacht, zodat ze hem niet zouden horen.

‘Het maakt wel degelijk iets uit, want aan de hoefafdrukken te zien moeten het er een stuk of vijftig zijn geweest, twee keer zoveel als wij dus. Als het rebellen op strooptocht zijn, denken ze wel twee keer na voordat ze gewone cavalerie aanvallen...’

‘Die rebellen, zoals u ze noemt, zijn onze bondgenoten,’ zei Otho uit de hoogte. Valerius kreeg altijd last van zijn geweten als hij er aan werd herinnerd dat hij zelf ook een rebel was. Ook al had Nero het aan zichzelf te danken, door de manier waarop hij zijn vorige bevelhebber, generaal Corbulo, generaal van het oostelijke leger, had behandeld, het zat Valerius nog steeds niet lekker dat hij samenzwoer tegen een man die was geboren met een goddelijk recht op de troon. Hoofdschuddend verdreef hij de gedachte. Nero had het zaadje van zijn eigen ondergang geplant door misbruik te maken van leger, Senaat en volk. Welke vrucht dat zaadje had opgeleverd was twee maanden geleden duidelijk geworden, toen de Gallische aristocraat Gaius Julius Vindex de stammen in het zuiden had opgezet tegen de keizer. Vindex, de boerensensor, had de patricische beschermheer van Otho, Servius Sulpicius Galba, gouverneur van Hispania Tarraconensis, overgehaald om hem te steunen. Maar Galba had de daad niet snel genoeg bij het woord gevoegd, waardoor het ongedisciplineerde en slecht geleide rebellenleger een onvermijdelijke nederlaag leed tegen de voortreffelijke Rhenus-legioenen die de keizer op hen afstuurde. Nu was Galba, die nog onverminderd naar het purper streefde, terug in Hispania en had hij Otho naar Rome gestuurd met de opdracht bepaalde machtige lieden ervan te overtuigen dat er écht iets moest veranderen. Als Otho daarin slaagde, zou hij naar zijn eigen overtuiging door de oude Galba worden aangewezen als zijn opvolger. Maar als hij faalde, kon hij uitzien naar een pijnlijke dood. Valerius had opdracht gekregen Otho naar Rome te brengen.

Valerius haalde zijn schouders op. ‘Sinds hun nederlaag bij Vesontio zijn ze opgejaagd wild dat met het zwaard in de hand naar eten zoekt en niets te verliezen heeft. Als ze een zwak dier zien vallen ze aan, ongeacht of het een vriend of een vijand is. Ik denk dat we te sterk voor ze zijn, maar’ – hij wees op de dode vrouw – ‘als deze mensen zijn vermoord door hulpcavaleristen hebben we met een ander probleem te maken. De legioenen die Vindex vernietigden zijn trouw aan de keizer en nog altijd in Lugdunum gelegerd, nog geen vijftig mijl ten noorden van waar we nu zijn. Als ze ons te pakken krijgen, mag je blij zijn als ze je aan de eerste de beste boom hangen.’

Otho sloeg naar de vliegen die zijn paard lastigvielen. ‘Dan moeten we zien te voorkomen dat...’

‘Tering.’ Valerius reageerde als door een wesp gestoken op het luide gejoel dat als een beulzwaard de lucht doorkliefde toen dertig ruiters uit het bos aan de andere kant van het veld schoten. Hij zwenkte de ruiter en trok het paard van Otho aan de teugel terug in de schaduw van de olijfbomen.

‘In linie,’ brulde hij. ‘Serpentius? Bij mij in het midden. Twee man blijven bij de gouverneur.’ Het veld was gortdroog, vlak als een paradeplaats en driehonderd stappen breed. De ruiters – aan hun uitrusting te zien Bataafse hulptrouwen – hadden al een kwart van het veld overbrugd, maar Valerius nam de tijd om zijn mannen goed te instrueren. Hij reed langs de linie en schreeuwde het ene bevel na het andere. ‘Alleen zwaarden.’ De lange, vlijmscherpe *spathae* kwamen schrapend uit hun schede. ‘Frontaal in de tegenaanval. Blijf vlak bij mij. We slaan één keer toe. Kort maar krachtig. Ze moeten bloeden en gillen. Daarna maken we rechtsomkeert om de gouverneur te beschermen. Begrepen?’

De *decurio* die de Vascones aanvoerde bromde instemmend, blafte een bevel naar zijn mannen en spoorde tegelijk zijn paard aan om vanuit de schaduw de zon in te rijden. Valerius was al in beweging gekomen. Hij had met de cavalerie van Corbulo maanden achtereen in het zadel gezeten en de ruiter was ondertussen een levend verlengstuk van zijn lichaam. Hij voelde de geruststellende aanwezigheid van Serpentius, die naast zijn rechterknie kwam rijden. Ze keken elkaar even aan en Serpentius knikte. Woorden waren overbodig. De linkerhand van Valerius ging naar zijn rechterheup en trok de lange kling van zijn *spatha* uit de schede. Houten schilden hadden ze niet,

wel de lichte lederen schilden waaraan de hulptroupen de voorkeur gaven. Hij liet zijn paard snelheid minderen om de Vascones kans te geven achter hem hun formatie aan te nemen, en toen hij opkeek zag hij een lichte hapering in de Bataafse aanval en hoorde hij de schrille kreten van dringende bevelen. Precies zoals hij verwacht had. Hij voelde een rauwe opwinding opkomen. De Bataven hadden ruiters gezien bij de door henzelf afgeslachte dorpelingen en die aangezien voor lokale krijgsheren of magistraten, een vette buit vergeleken bij de boeren en looiers die doodgebloed tussen de maïsplanten lagen. Toen ze hun verrassingsaanval vanuit het bos inzetten, was een confrontatie met een voltallige cavalerie-eenheid wel het laatste wat ze verwacht hadden. Nu moesten ze een gevecht aangaan dat ze niet gewild hadden óf de aanval afbreken, in welk geval ze hun flank blootstelden aan de doldrieste Vascones, die al brullend en joelend over de droge grond aan kwamen gedenderd.

Valerius zag dat de vijand op hen af kwam gestormd, dus de Bataafse aanvoerder had de juiste keus gemaakt. Maar daarmee waren ze nog niet gered.

Er zaten nog driehonderd passen tussen de twee partijen, een afstand die werd overbrugd met een snelheid die een voetsoldaat schrik en vrees zou hebben ingeboezemd. Valerius zag het door de ogen van een ervaren cavalerist en kon moeiteloos afstand, snelheid en naderingshoek inschatten. Hij voelde de angst en verwarring in de vijandelijke gelederen, wat de moordlust in hem wakker schudde. Alle frustratie en angst van de voorbije maanden, waarin Serpentius en hij de moordenaars van Nero steeds een stap voor waren gebleven, balden zich nu samen tot een gloeiende vlam in zijn binnenste. Hij wilde die arrogante Germaanse hufters afslachten.

‘Sluit de gelederen,’ brulde hij. ‘Blijf in linie.’ Het bevel werd herhaald door de gebogen trompet van de signaalblazer. Het kwam er nu op aan wie de sterkste zenuwen had. Als twee cavalerie-eenheden in gevecht gingen werd er meestal in losse formatie aangevallen, om botsingen en verwondingen van mens en paard zo veel mogelijk te vermijden. Maar dat was precies waar Valerius nu op aanstuurde. Hij zoog elk detail van de vijand in zich op. Het gedender van de hoeven bonkte in zijn oren, de Bataven waren een deinende muur van paarden, wazig door het zweet in zijn ogen, afwisselend uitzettend en krimpnd. Iedere ruiter probeerde strak naast zijn buurman te blij-

ven, maar telkens vielen er gaten, die zo snel mogelijk gedicht werden. Lanspunten schitterden in de zon. Had hij het verkeerd ingeschat? Zou hun aanvoerder bevel geven tot een salvo? Hij beeldde zich de chaos in die ontstond als de speren in een boog op zijn opeengepakte mannen zouden neerdalen. Nee, daarvoor kwamen ze te snel dichterbij. Als ze wachtten tot ze binnen werpafstand waren zouden ze geen tijd meer hebben om hun zwaard te trekken, en geen enkele soldaat zou weerloos het gevecht willen aangaan. Hij was al geneigd een tegenstander uit te zoeken, maar het was nog te vroeg. Denk na. Blijf kalm. Jij bent de leider. De waanzin die hem zo deed genieten van de strijd moest vandaag onderdrukt worden. Er vielen gaten in de Bataafse linie toen het eindeloze oefenen zich uitbetaalde en ze hun natuurlijke formatie aannamen. Ze hadden acht ruiters meer dan de Vascones. Valerius kon ervan uitgaan dat wanneer de twee linies bij elkaar kwamen en de Vascones werden gestuit, de Bataven de Vascones in de tang zouden nemen, waarna de slachting kon beginnen. Maar Valerius was niet van plan zich te laten stuiten. Hij wilde dwars door de Bataafse linie heen rammen. Maar dan moest er wel eerst een bres worden geslagen.

Nog zeventig passen.

De anonieme horde kreeg gestalte als een rij blinkende speerpunten en bebaarde gezichten met vlammeende ogen, opgetrokken lippen en ontblote tanden.

Nog vijftig.

Nu nog niet. Bijna. Geduld.

Dertig.

‘Zwijnskop,’ brulde Valerius, en zijn bevel werd onmiddellijk herhaald door de schallende trompet van de signaalblazer.

Naast hem wisselde Serpentius soepel van zwaardhand en nam de teugel in zijn mond. Met zijn vrije rechterhand pakte hij een van de Scythische werpbijlen die hij altijd onder zijn riem droeg en gooide die in een vloeiende beweging naar de vijand. De tollende, messcherpe ijzeren schijf raakte het middelste paard van de Bataafse linie op het voorhoofd. Het dier steigerde en zwenkte en zette een kettingreactie in werking doordat de ruiters achter hem hun paarden scherp moesten laten uitwijken om niet hard met het geraakte paard in aanraking te komen. De ordelijke Bataafse aanval werd twee tellen lang volkomen ontregeld. Maar dat was lang genoeg. Valerius stuurde zijn paard

iets naar rechts en de Vascones volgden hem automatisch. De zwijnskop was eigenlijk een manoeuvre voor de infanterie, die met deze tactiek een wig kon drijven in het hart van de vijandelijke formatie, maar de Romeinse cavalerie oefende deze manoeuvre ook altijd. Op bevel van Valerius gingen de hulptroepen vanuit de linie in een V-formatie rijden, met Valerius, Serpentius en de signaalblazer in de punt, die precies was gericht op de plek waar het getroffen paard zijn zwenking had gemaakt. Valerius kwam bij het gat op het moment dat de Bataaf links van hem dat probeerde te dichten. Hij was de speerpunt al voorbij en kon het angstzweet in het wollen overhemd van de Bataaf ruiken toen hij zijn *spatha* naar links maaide. Zijn pols trilde op het moment dat het ijzer ribben en borstbeen kliefde en de andere ruiter een doodscreet slaakte. De stervende Bataaf schommelde in zijn zadel heen en weer terwijl Valerius met zijn ruiter het vijandelijke paard opzij beukte om ruimte te maken voor de mannen achter hem. Uit de gil rechts van hem maakte hij op dat Serpentius ook een Bataaf had geveld en dat ze een bres hadden geslagen. Hij had amper tijd om adem te halen voor zijn volgende bevelen.

‘Zwenken naar links. Linie vormen.’

Hij was van plan geweest een vernietigende klap uit te delen aan de Bataafse aanvallers en zich daarna terug te trekken om Otho te beschermen, maar toen hij rechtsomkeert wilde maken zag hij een kans die te verleidelijk was om te laten liggen. Door zijn uitval waren de Bataven opgesplitst en de ruiters rechts van hem reden op honderd passen verward rond. Waar Valerius op de vijand was ingereeden, lagen zes of zeven man en twee paarden te kronkelen in het zand. De Bataven links van hem waren het dichtstbij en hadden hun kalmte bewaard, maar vormden een armzalig groepje van hooguit een stuk of twaalf ruiters. Valerius had nog meer dan twintig man, die hij nu op de dichtstbijzijnde Bataven afstuurde.

‘Slacht die hufters af!’

De Vascones vielen in losse formatie aan terwijl de vijand zich nog aan het hergroeperen was, en de Bataven waren nog maar net in draf toen de Spaanse krijgers zich joelend en zwaaiend met hun zwaarden in hun midden begaven. Valerius koos een in maliën gehulde krijger in het midden van de linie en zag pas op het laatst hoe jong die nog was. Onder de rand van zijn helm, die blonk als goud, flikkerden een

sluw stel ogen in een bleek, vastberaden gezicht. De Bataaf stootte zijn speerpunt naar de borst van Valerius, die de speer met een razendsnelle, door angst ingegeven reflex met zijn zwaard wegduwde. Hij voelde een pijscheut toen de punt zijn schouder schampte en dook weg om te voorkomen dat de schacht als een knuppel tegen de zijkant van zijn hoofd zou slaan. De ruiter was toch nog in staat om Valerius een oplawaai te geven met zijn schild, waardoor hij bijna van zijn paard viel. Ze draaiden als vechtende honden om elkaar heen, grauwend en zoekend naar een kans om de ander te doden. Opeens zag Valerius de ogen van zijn tegenstander groot worden, zijn mond viel open en hij stootte een laatste kreet uit toen Serpentius zijn zwaard in de opening tussen helm en maliën plantte. Op hetzelfde moment ramde Valerius zijn zwaard in de opengesperde mond. Hij voelde de ijzeren punt knarsend horten tegen de achterkant van de schedel en het warme bloed uit de mond van de jongen over zijn zwaardhand stromen. Zijn slachtoffer werd naar achteren geslagen, maar bleef levenloos in het zadel hangen. Na een paar passen van zijn pony viel hij alsnog tussen de maïsplanten.

‘U wordt traag,’ mompelde Serpentius. ‘Er was een tijd dat u zo’n kuikentje als ontbijt nuttigde en de botjes uitspuugde.’

Happend naar adem bedankte Valerius hem en draaide zich naar het strijdtoneel. Vier à vijf Bataven vochten te voet voor hun leven, maar de rest was dood, of op sterven na dood, en de overlevenden op de linkerflank van de vijand reden nog steeds zo verward rond als vóór de aanval van de Vascones op hun kameraden. ‘Genoeg,’ riep hij naar de cavaleriecommandant.

De man keek hem verbijsterd aan. Serpentius gooide er iets uit in zijn eigen taal en de officier riep zijn mannen terug. De omsingelde Bataven gingen in een kring staan om zichzelf te verdedigen, maar toen Valerius riep dat ze hun zwaarden moesten neergooien, gehoorzaamden ze onmiddellijk. Hij hoorde hoefgetrappel achter zich: Otho en zijn wachters. ‘Waarom hebt u deze verraders gespaard?’

‘Omdat het geen verraders zijn. Ze volgden gewoon een bevel op, net als wij. Kijk eens, als uw missie lukt vechten we over een paar weken aan dezelfde kant, dus waarom zouden we ze vermoorden?’

‘Ze zouden óns wel hebben vermoord.’

‘Dat is waar, maar...’

‘Dan beveel ik u hen te doden.’

Valerius hief zijn zwaard en Otho deinsde terug. ‘Ik heb beloofd hen te sparen.’

Otho gooide het hoofd in de nek. ‘Ik...’

‘Kijk.’ Serpentius wees naar de andere Bataven, die terug draafden naar de bosrand, waar een grotere strijdmacht was verschenen. Valerius slikte een vloek in toen hij zag dat ze met veel meer waren dan zij.

‘Opstellen,’ brulde hij. ‘Senator Otho, terug naar achteren.’

Hij hoorde iemand een zwaard trekken. ‘Ik heb me vandaag al genoeg teruggetrokken.’

Serpentius lachte en Valerius schudde vermoed zijn hoofd. ‘Goed dan, maar blijf in de buurt van deze Spaanse boef. Als hij zegt dat u ’m moet smeren, doe dat dan ook, bij de heilige kont van Mars.’

De Bataafse ruiters hadden ondertussen de grotere groep bereikt. Valerius moest zijn ogen toeknippen om tegen de zon in te kijken, maar kreeg de indruk dat er bij de vijand een verhitte discussie gaande was, wat werd bevestigd toen een van de ruiters met een schelle kreet uit het zadel werd geworpen.

‘Waarom doen ze zo?’ vroeg Serpentius aan niemand in het bijzonder.

‘Als hun linkerflank ons had aangevallen toen wij druk bezig waren met hun vrienden, zouden zij nu vanaf hun paarden toekijken hoe wij liggend in het zand onze darmen probeerden terug te duwen. Ik denk dat de aanvoerder hun verwijt dat ze niets gedaan hebben.’

‘Een sterke officier,’ merkte Serpentius op. Valerius knikte, maar hij haalde zijn ogen niet van de cavaleristen aan de andere kant van het veld af en hield zijn vingers gespannen om het gevest van zijn zwaard. Serpentius kon ook tellen, en zijn paard schudde het hoofd toen hij de bezorgdheid van zijn berijder bespeurde. ‘Die hufters zijn wel met heel veel.’

‘Inderdaad, maar... Ah, ik vroeg me al af wanneer ze tot een besluit zouden komen.’ Een van de ruiters zette zijn paard in draf en kwam over het bloedige slagveld naar hen toe. Halverwege stak hij zijn speer in de grond, om na nog eens tien passen zijn handen in de lucht te steken om te laten zien dat hij ongewapend was. Valerius knikte naar Serpentius. ‘Ga met de mannen terug naar de bomen en neem de gevangenen mee.’

‘Hou hem in de gaten,’ waarschuwde de Spanjaard. ‘Die vent staat

me niet aan. Als hij bereid is zijn eigen mensen de nek om te draaien, heeft hij er vast ook geen moeite mee om u aan de gieren te voeren.'

'Sinds wanneer ben jij mijn kindermeisje?' Valerius wachtte niet op een antwoord, maar al zijn zintuigen stonden op scherp toen hij zijn paard in korte galop zette. Hij had de Bataaf nog niet bereikt toen hij achter zich paardenhoeven hoorde, en hij liet zijn paard in stap verder lopen toen Otho naast hem opdook. 'U bent nog dommer dan ik dacht.' Hij keek niet naar hem, maar liet zijn boosheid doorklinken in zijn stem. 'Op deze manier zijn we er allebei geweest.'

'Valerius, de eeuwige held. U zorgt ervoor dat mensen Colonia en de tempel van Claudius niet vergeten. Denkt u dat u beter bent dan ik omdat ik nog nooit gevochten heb? Of heeft u er moeite mee dat ik bevriend ben geweest met Nero?'

Valerius bracht zijn paard tot stilstand en nam zijn metgezel op. Hij voelde dat de Bataaf naar hen keek. 'Ik rekende uw vrouw tot mijn vrienden. Wat er met haar gebeurd is, had ze niet verdiend.'

Het gezicht van Otho verstarde en zijn hand ging naar zijn zwaard. 'Daar vermoord ik u nog een keer om,' fluisterde hij.

'Misschien, maar voorlopig hebben we andere dingen aan ons hoofd. Zoals in leven blijven.' Valerius zette zijn paard weer in beweging en samen reden ze naar de vijand.

De man had een geruite broek en een geruit hemd aan met daaroverheen een wolfshuid, net als zijn hulptroepen, maar zijn maliënkolder was heel dicht en van hoge kwaliteit. Alsof dat niet genoeg was om zijn status aan te geven, droeg hij ook nog een zware gouden halsketting die een legionair zeker een jaarsoldij zou opleveren als hij hem zou stelen en verkopen. Het eerste wat Valerius opviel waren zijn ogen, die hem deden denken aan zee-ijs. Koud en vaalblauw. Ogen die hij vaker had gezien bij een bepaald soort mannen, mannen die zonder gevoel en mededogen konden moorden en daarmee doorgingen lang nadat anderen er al ziek van waren geworden. Toen hij zijn ruïn tot stilstand bracht, drong het bleke, uitdrukingsloze gelaat zijn bewustzijn binnen. Er daagde hem iets en de moed zonk hem in de schoenen. Ze begroetten elkaar. De Bataaf nam het woord.

'U heeft een *decurio* onder uw gevangenen? Jonger dan zijn kameraden...'

'Gaius Valerius Verrens, voorheen Legio X Fretensis.' De jonge man perste zijn lippen op elkaar uit ergernis over deze onderbreking.

Hij wierp een blik op Otho, kennelijk in de verwachting dat die zich ook zou voorstellen, maar Valerius negeerde hem en de gouverneur van Lusitania was zo verstandig zijn naam niet prijs te geven.

‘Een officier van Corbulo? U bent ver van huis. Claudius Victor, prefect van het Derde Augusta Batavorum, verbonden aan Legio IV Macedonica. Ik herhaal mijn vraag.’

‘Het spijt me. Hij was erg dapper.’

De Bataaf knikte langzaam. ‘Dan moet ik u nu doden.’

Valerius keek naar de plek waar de doden van de vijand lagen. ‘U hebt al twintig man verloren. Wilt u er nog eens twintig verliezen?’

Victor haalde zijn schouders op. ‘Waar zijn soldaten anders voor?’

‘Dat is waar,’ gaf Valerius toe. ‘Maar als officieren te veel manschappen verliezen, wekken ze de indruk dat het hun niets uitmaakt.’

De dunne lippen trilden even, maar de lichte ogen werden zo mogelijk nog killer. ‘Dan wilt u zich misschien overgeven? Tegen de avond kan ik hier driehonderd man hebben. U kunt geen kant op. Patrouilles zoals wij vegen het hele gebied tussen Arausio en de rivier schoon. Elke bergpas naar het oosten wordt bewaakt. Naar het noorden wil u niet, heb ik zo het vermoeden. En in het zuiden is de zee. We zouden het over uw missie kunnen hebben, die mij intrigeert. Voorheen van het Tiende van Corbulo, maar daarna van de verrader en lafbek Galba, denk ik.’ Hij wachtte op een reactie, maar toen die niet kwam ging zijn blik naar Otho en nam hij diens kostbare paard, mooie kleren en weldoorvoede lichaam op. ‘Waarom zou de troonpretendent een patrouille zo ver in vijandelijk gebied laten gaan? Een patrouille met, laat me raden, een *praetor*... Nee, geen *praetor*. Deze kleren horen bij iemand van hoog aanzien. Een senator dus, of iemand van senatoriale rang...?’

Het paard van Otho voelde het ongemak van zijn berijder en werd onrustig. Valerius vond dat het gesprek lang genoeg had geduurd. ‘Ons overleveren aan uw lieflijke genade trekt ons niet erg aan,’ zei hij nonchalant. ‘Ik heb een beter voorstel. Omdat we beiden weten dat u liegt over die patrouilles – gisteren waren ze tenminste nergens te bekennen – stel ik voor dat u ons de kans geeft ons terug te trekken naar de rivier. Als we die ongedeerd bereiken, zal ik mijn gevangenen en de gewonden aan deze kant van de oversteekplaats achterlaten.’

‘En als ik dat niet wil?’

‘Dan vermoord ik ze, een voor een, en neem hun hoofden mee.’ Hij zei het achteloos, maar keek er net zo kil bij als de ander. ‘U moet nu beslissen. Als u akkoord gaat, kunt u uw doden komen halen.’

Claudius keek hem langdurig aan. Valerius had het gevoel dat de Bataaf hem met zijn blote handen wilde verscheuren, maar allengs verdween de dreiging uit zijn ogen. ‘Goed dan,’ zei hij. ‘Ik wil niet roekelozer overkomen dan ik al doe. Ik ga akkoord.’ Hij liet zijn paard een paar stappen naar voren doen. Valerius bracht zijn hand naar zijn zwaard. Maar de Bataaf deed niets, nam slechts het gezicht van Valerius op, bestudeerde de lijnen, het litteken dat zijn gelaat van wenkbrauw tot lip misvormde, de onpeilbare donkere ogen waarin het karakter van de man doorschemerde: zijn kracht, zijn vastberadenheid, zijn dodelijke wil. Toen hij genoeg wist gleed zijn blik naar beneden, naar de houten hand van Valerius, waarbij hij keek alsof die hem nog niet was opgevallen. ‘Dingen die je bijblijven,’ zei hij, haast alsof hij het tegen zichzelf had. ‘Ik zal u niet vergeten, moordenaar van mijn broer. We zijn een geduldig volk, en als we elkaar weer treffen, en dat zal gebeuren, zal ik u met heel veel plezier doden. Op de ouderwetse manier.’ Hij knikte en draaide zich om, en Valerius en Otho reden terug naar de Vascones.

‘Hoe weet u dat die gluisperd niet achter ons aankomt?’ vroeg Otho. ‘Het lijkt me niet iemand die zich druk maakt om een paar gevangenen, en al helemaal niet wanneer zijn broer net is vermoord.’

‘Nee,’ zei Valerius zonder achterom te kijken. ‘Maar hij heeft al veel mannen verloren en ik denk niet dat zijn soldaten het hem in dank afnemen als ze nog meer verliezen lijden, zeker niet als we hun hoofden meenemen. De Bataven geloven dat hun ziel in hun hoofd zit. Daarom houden ze de schedels van hun vijanden als trofeeën, ze denken hen op die manier te beroven van hun ziel. Een bruto volk, die Bataven. Goede soldaten, maar opvliegend. Als Victor zijn mannen opoffert, is zijn hoofd misschien het volgende dat rolt.’

‘Wat bedoelde hij met de ouderwetse manier?’

Valerius draaide zich om in het zadel en keek naar zijn vijand, die hen vanaf de andere kant van het veld onbarmhartig nakeek.

‘Het wordt tegenwoordig niet aangemoedigd, maar de Bataven houden ervan om hun gevangenen levend te verbranden. Heel langzaam.’